

www.idnes.cz/kavarna

Tuzemské jazzové novinky recenzuje Lubomír Dorůžka. Recenze katastrofického komiksu DMZ. Politika v analýzách a rozhovorech.

Konspirace po česku

TOMÁŠ URBAN

Konspiračním teoriím přikládá vážnost třetina Čechů. Každý třetí je totiž nakloněn názoru, podle něhož teroristické útoky na USA dne 11. září roku 2001 zosnovala americká vláda. Pětina Čechů se domnívá, že přistání amerických astronautů na Měsíci v rámci programu Apollo roku 1969 mohlo být účelovou fikcí. Tolik výsledky průzkumu z května loňského roku, provedeného výzkumným střediskem veřejného mínění SANEP.

V nedůvěře k oficiálním vysvětlením událostí překonávají Češi podle zmíněného průzkumu i Američany, tradičně velmi skeptické ke své vládě. V šetření GfK NOP, uskutečněném pro britskou BBC ve stejném období, v přímou účast americké vlády na útocích věřilo „pouhých“ patnáct procent Američanů. USA, kde návštěvu mimozemských bytostí pokládá za jistou věc každý čtvrtý obyvatel, jsou přítom pro konspirační teorie zemí zaslíbenou. Svůj původ ve Spojených státech má značná část současných konspiračních produkce: internetová fóra a servery, „investigativní“ pořady, popularizační i hrané filmy včetně postav zvláštního agenta Muldera se svou věčně pochybující Scullyovou z kultovního seriálu Akta X. Američtí konspirační teoretici mohou navíc svoje oblíbené pořady a stanice kdykoli naladit na rádiových vlnách a potkat své kolegy v bezpočtu talk show na celostátních televizních i kabelových kanálech.

Mocné elity

V USA ani v Česku nelze „konspirační teoretiky“ házet do jednoho pytle. Najdeme mezi nimi blouznivce věřící, že svět je ovládnut skupinou převlečených vesmírných ještěrů v čele s britskou královnou, „konspirační klasiky“, kteří za všemi událostmi vidí tajné pikle iluminátů, zednářů či Židů, radikální politické aktivisty demonizující svoje politické a ideové protějšky, běžné lidi s rozdílným názorem na dílčí historické události i seriózní vědce, kteří zpochybňují převládající teorie. Jedna věc je všechny spojuje: přesvědčení, že oficiální místa záměrně neříkají pravdu, lžou a manipulují skutečnost.

„Konspirační teoretik je nálepka, která je vymyšlená na lidi, kteří se dívají do hloubky věcí. A když vidí, že vláda a média lžou, tak zjišťují sami, jaká je pravda,“ říká Jan Korál

ze sdružení New World Order Opposition (NWO), organizace bojující proti údajné globální totalitní vládě, která „má v budoucnu udělat z lidí roboty/otroky, očipované bezduché stroje, které bez otázek budou sloužit svým pánům“.

Kdo tuto totalitní vládu chystá a jakým způsobem chce svůj temný záměr provést? Podle NWO jde o mocnou finanční elitu v čele s rodinou Rockefellerů a Rothschildů, která využívá všech myslitelných způsobů ovládnutí společnosti: manipulaci mysli, řízené přírodní katastrofy, očkování, chemické postřiky z letadel a samozřejmě i síť tajných organizací a jejich agentů na vlivových pozicích. „Jde jim o to, aby pokračovali v tom, co dělaly celé generace, aby zůstali na vrcholu rozhodovací hierarchie,“ vysvětluje Jan Korál.

De omnibus dubitandum est

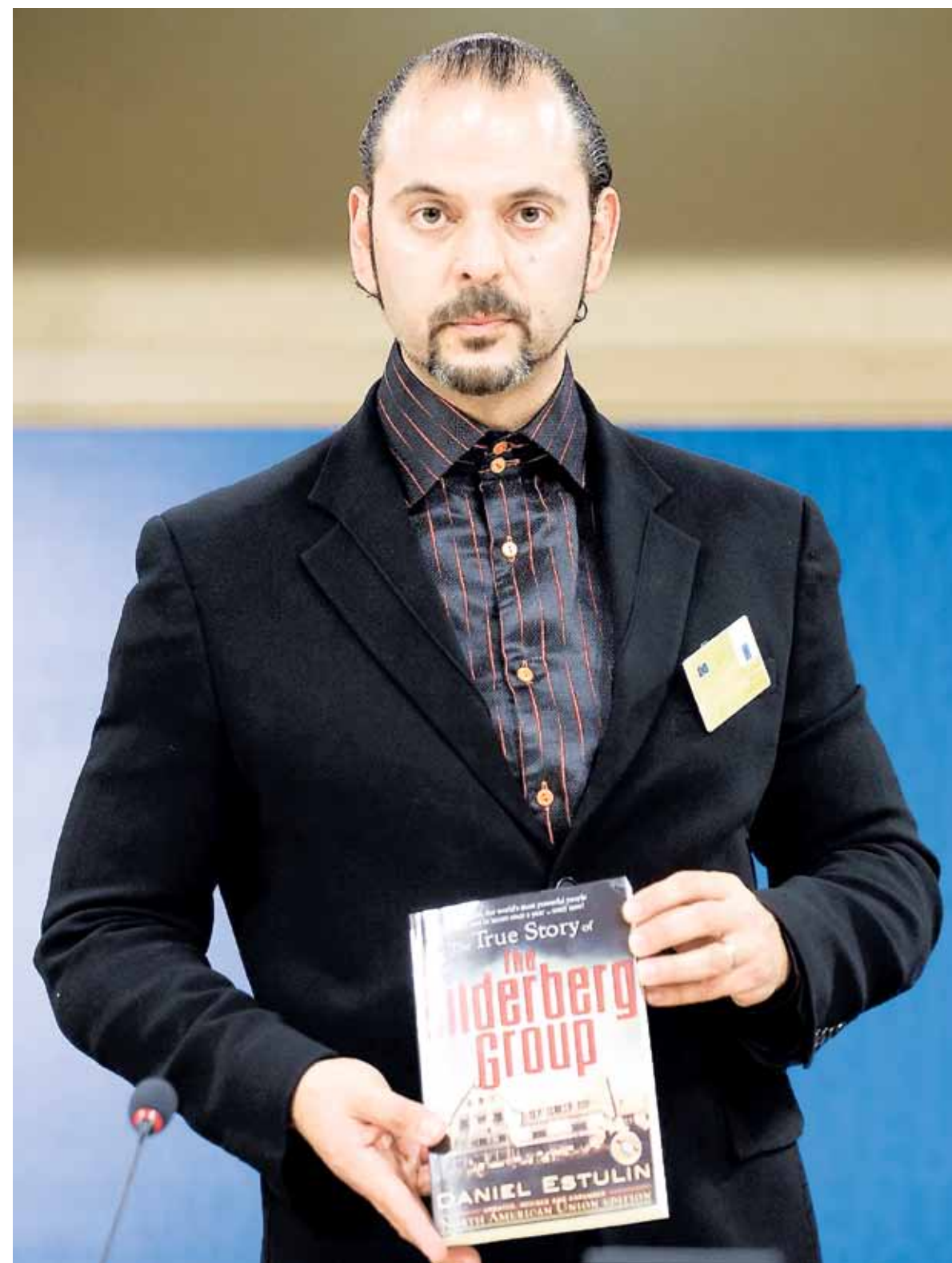
Na „akademickou úroveň“ dostává téma skrytých i viditelných spiknutí Daniel Solis, který působil v zahraniční odborné sekci Strany zelených a byl asistentem poslankyně Olgy Zubové. Dnes vyučuje konspirační teorie na Vysoké škole veřejných a mezinárodních vztahů. V hodinu a půl trvajících přednášce stačí budoucím diplomatům vysvětlit, že „Schwarzenberg je členem tajné lóže Trilaterální komise“ a neoprávněně restituoval miliardové majetky, proslulý rakouský filozof Karl Popper, zastánce svobodné společnosti, „byl zapleten do celosvětového spiknutí k nastolení nového světového pořádku“, útoky z 11. září jsou podvrh a „je dost možné, že Kaddáfí je naživu“. Argumenty protistrany nedostanou žádný prostor.

„Jako svobodní lidé a jako studenti máme zpochybňovat, cokoli slyšíme, to je karteziánský princip De omnibus dubitandum est – O všem se má pochybovat,“ hájí svůj přístup Solis. Raději než o konspiračních teoriích mluví o konspiračních hypotézách a odmítá spojení s bizarními teoriemi o Martanech, které mají podle něj zdiskreditovat všechny lidi, kteří se chtějí konspiracemi zabývat seriózně.

Zápočty uděluje Daniel Solis za práci, v níž si studenti vyberou libovolnou konspirační teorii, kterou pak musí vyvrátit i potvrdit. „Ať si procvičí mozek, ať se naučí dívat na věci z obou pohledů. Já po nich nechci žádné stanovisko, ať si každý myslí, co chce, to je jeho názor, já chci jen vidět, jestli se umějí na nějakou věc dívat z obou pohledů,“ vysvětluje Solis.

Čtěte na straně 34 ►

Konspirační teorie jsou **V ČESKU V KURZU**. Dostávají se do uvažování politiků, přednášejí se na vysoké škole a píší se o nich diplomové práce. V jádru však opakují nejstarší vzorce náboženského uvažování.

VÍM, JAK SE TO MÁ

Daniel Estulin, rodák z litevského Vilniusu, představuje svoji knihu Skutečný příběh skupiny Bilderberg; Brusel 1. června 2010. Tento zastánce konspiračních teorií vloni navštívil i Česko a má zde své vstřícně naladěné posluchače. FOTO: WIKTOR DABKOWSKI, PROFIMEDIA.CZ

O poznání serióznější přístup uplatňuje při studiu konspiračních teorií Vít Jedlička, kandidát na primátora města Hradec Králové za Stranu svobodných občanů a předseda klubu Reformy.cz, který se snaží zabránit globální světové vládě. Je otevřený argumentům protistrany, snaží se uvádět zdroje a nebojí se svoje teze vystavit rozporování. Ke konspiračním teoriím se dostal při zkoumání „pozadí za federalizujícím tahem na sjednocení Evropy“, který se dle něj neodehrává na politické úrovni, nýbrž se připravuje v zákulisí.

„Zajímalo mě, co to je za spolky, ve kterých se ti lidé scházejí, kromě toho, že se scházejí v parlamentech. Také mě zajímalo, jak je možné, že se nepíše o tom, když se scházejí nejmocnější lidé světa,“ vysvětluje Jedlička. Oněmi „spolky“ myslí především nevládní think tanky, diskusní kluby a konferenci Bilderberg, Radu pro mezinárodní vzta-

Naše hlava. O rodící se světové vládě mluví otevřeně i prezident Václav Klaus. Povede podle něho k „nějaké nové formě nedemokracie, ne-li totality“.

hy, Římský klub a Trilaterální komise, které se podle něj pokoušejí rozložit národní státy a ustavit autoritářskou globální vládu.

„Přihlášení se k evropskému stabilizačnímu mechanismu, který se bez zájmu médií schvaluje napříč eurozónou, by znamenalo konec demokracie v eurozóně,“ vysvětluje Jedlička aktuální důvod svého znepokojení, za nímž podle něho tyto organizace stojí. Stejně jako ostatní zájemci o utajované pravdy, s nimiž se autor tohoto článku setkal, chápe svou misi při jejich odhalování jako boj za zachování svobody.

Lovci Bilderbergů

Při hledání důkazů o tajných námluvách při přípravě nového světového řádu se Vít Jedlička se skupinou New World Order Opposition vypravil v roce 2011 do Svatého Mořice ve Švýcarsku. Konala se tu totiž konference Bilderberg, na kterou se každoročně sjíždí zhruba 130 vlivných lidí, k nimž patří ředitelé velkých bank, nadnárodních korporací a firem, vládní představitelé, vědci a novináři. Ale míří sem i mezinárodní komunita konspiračních teoretiků, jejíž fantazii jít především fakt, že jsou přednášky a diskuse na konferenci uzavřené.

Co na Bilderbergu tito pátrači objevili? „Ti lidé tam opravdu byli, viděli jsme je,“ říká Jan Korál. Za důkaz konspirace považuje mimo jiné fakt, že tu potkal málo novinářů. Co by tu měli vidět, když je konference uzavřená? „Lidi by přece mělo zajímat, když se scházejí nejmocnější lidé této planety a o něčem diskutují, o tom by se přece mělo psát,“ vysvětluje Korál. Logická námitka. Ale chybí v ní důkaz o zločinném spolčení, které konspirační teoretici za Bilderbergem vidí.

„Všechno ovládá Steering Committee, která každoročně vybírá hosty a konferenci organizuje. Účastníci jsou pak na přednáškách instruováni, co mají dělat,“ popisuje způsob předávání agendy do jednotlivých odvětví prů-

myslu i národních států Korál. „Hosty vybírají z těch, které považují za důležité v aktuálním vývoji. A cestují. Bilderberg byl například v Recku, kde začala krize, pak ve Španělsku, kde to pokračovalo, poté ve Švýcarsku, a to chvilu předtím, než švýcarská centrální banka navázala švýcarský frank na euro,“ uvádí argumenty o vlivu konference na světové dění Vít Jedlička. „Není to tak tajemné, je to způsob, jak se věci předjednají dopředu, než se ty kroky uskuteční, aby potom na veřejném politickém kolbišti nedocházelo ke „zbytečným diskusím“,“ vysvětluje aktivista.

K podpoře důkazů o spiknutí uvádí také tvrzení účastníků konference. Nejpádněji zní asi konspiračními teoretiky často užívaná citace jednoho ze zakladatelů konference, Denise Healeho. „Říkat, že usilujeme o globální vládu, je přehnané, ale ne úplně nefér. Týká se to těch z nás v Bilderbergu, kteří cítí, že nepokročíme, když spolu stále budeme vzájemně bojovat pro nic, zabíjet lidi a vytvářet miliony lidí bez domova. My máme za to, že jediná světová komunita by byla dobrá věc,“ uvedl Healey v rozhovoru pro časopis Guardian v roce 2011. „Oni se veřejně hlásí k tomu, že pomohli vytvořit euro a že jejich cílem je pomoci vytvořit dluhopisy EU na cestě k evropskému superstátu. Ten vnímají jako nutný stupeň ke globální vládě,“ komentuje Healeho Jedlička.

Karel Schwarzenberg a další účastníci konference řečí o světové vládě odmítají s poukazem na divokou fantazii konspiračních teoretiků. To, že se zde scházejí vlivní lidé z různých odvětví a debatují o důležitých věcech, hodnotí jako veskrze pozitivní věc. Konferenci s tak hvězdnou účastí by Bilderbergu mohli ostatní jen závidět. Důvod uzavřenosti konference pak podle organizátorů spočívá ve faktu, že účastníci mohou mluvit otevřeně a svobodně, což by přitomnost novinářů a kamer znemožňovala.

Podle předního „odborníka“ na Bilderberg Daniela Estulina se tím jenom snaží zakrýt pravdu. „To, co je dnes nazýváno Bilderberg Group, existovalo už před 800 lety, kdy si říkali benátská černá šlechta, ve skutečnosti je Bilderberg vytvořen těch, kteří financovali Hitlera, a ti zase byli založeni tajnou zednářskou společeností v roce 1770,“ odhalil pro televizi Russia Today Daniel Estulin, autor knihy Skutečný příběh skupiny Bilderberg.

Čeští politici proti NWO

V roce 2011 navštívil Estulin na pozvání klubu Reformy.cz také Česko a jeho přednášky se zúčastnilo několik politiků. Mimo jiné senátor za ODS Petr Pakosta či šéf Strany svobodných občanů Petr Mach, který je ovšem ke konspiračním teoriím včetně Bilderbergu kritický. Podle Jany Bobošíkové ze Suverenity má naopak Bilderberg na svědomí rozpad Československa a další polistopadové neřády.

„Rozkrádání státního majetku, rozval justice, neochota státních institucí zajistit lidem alespoň elementární spravedlnost, právo a pořádek. Spolu se záměrnou devalvací hodnot, jako je národní hrdost, vlastenectví a odvaha, to leptá a drolí naši společnost,“ popsala Jana Bobošíková vliv Bilderbergu a Trilaterální komise na českou společnost pro server Prvnizpravy.cz.

Agenty rozkladného působení těchto organizací naznačuje v otázce konspirační teore-

tik a redaktor serveru Prvnizpravy.cz Adam Bartoš. Jde údajně o Karla Schwarzenberga, který se účastní konference Bilderberg, dále Alexandra Vondru, Pavla Teličku, Jiřího Kunerta a Vladimíra Dlouhého, kteří jsou členy Trilaterální komise (*diskusní fórum politiků, obchodníků, bývalých diplomatů a novinářů založené na podporu bližší spolupráce mezi USA, Evropou a Japonskem, založeno roku 1973 – pozn. red.*). Pro konspirační teoretiky jde o úhlavní nepřátele, kteří mají společně s „pravdoláskáři“ za úkol vymazat Českou republiku z mapy jako suverénní stát. „Většina z nich působí jako stafáž, ale někteří jsou skutečnými aktivisty, operativci, kteří mají jednoznačné zadání a na něm neúnavně pracují,“ upřesnil jejich roli Adam Bartoš.

O rodící se světové vládě mluví otevřeně i prezident Václav Klaus. Povede podle něho k „nějaké nové formě nedemokracie, ne-li totality“. Při projevu k založení republiky v roce 2010 pak varoval, že „jsme svědky toho, že seskupení ekonomicky nejsilnějších a politiky nejvýznamnějších států světa usiluje o to, stát se neformálním předstupněm globální světové vlády“.

„Myslím, že se pan prezident obává zneužití ideologie a -ismů ve prospěch nějakého jim viděného boje o moc, a tedy implicitně i nějakého spiknutí. A protože je spiknutí historickým jevem, lze mluvit i o varování před něčím, co se mu zdá být latentní,“ komentoval obavu Václava Klause politolog Zdeněk Zbořil.

Dalším vysvětlením prezidentových obav je, že se obklopil řadou lidí, pro které jsou konspirační teorie denním chlebem. A konspirační teoretici se ho o své „pravdě“ snaží přesvědčit. „Myslím, že už mu dochází, jak závažná hra se tu ve skutečnosti děje,“ říká Vít Jedlička, který na téma světové vlády píše diplomovou práci a přispívá do sborníků Centra pro ekonomiku a politiku, k nimž Václav Klaus píše předmluvy. Podle Adama Bartoše je Klausova role v boji proti novému světovému řádu zcela zásadní. „Hra o světovou vládu je vysoká hra, ve které se hraje vysokými kartami a kde jde o mnohé. Docela se divím, že je prezident naživu,“ napsal po audienci u Václava Klause Adam Bartoš pro svůj blog.

Čisté Zlo

Plán, který se podle konspiračních teoretiků rodí v hlavách mocných elit, skutečně nahání hrůzu. Jedním z hlavních hybatelů tohoto plánu je podle nich miliardář David Rockefeller, který stojí za založením Trilaterální komise, podporuje Římský klub a vybírá členy Steering Committee konference Bilderberg. Cílem nového světového řádu pak nemá být nic menšího než radikální snížení lidské populace a vytvoření společnosti, která se bude snadno ovládat.

Podle Daniela Solise už k jednomu pokusu o snížení lidí na zeměkouli došlo. Mělo se realizovat podáváním vakcín na „uměle vyvolanou“ prasečí chřipku v roce 2009. Na přípravě globální genocidy se podle něho měla podílet i Světová zdravotnická organizace. „Podle mne je Světová zdravotnická organizace nikoli tím motorem, ale pouze vykonavatelem. To je ten instrument, který byl buď za tím účelem vytvořen, aby jednoho dne byl schopen plnit vůli někoho v pozadí, anebo byl přetvořen v případě potřeby,“ řekl Solis v rozhovoru pro

FOTO: PROFIMEDIA.CZ

DOMLUVILI SE, JDOU NA TO Mocni opouštějí v červnu 2010 španělské město Stiges, kde se zúčastnili zasedání Bilderberg Group. Zcela vlevo a vzadu finský ministr financí (dnes premiér) Jyrki Katainen, vlevo vpředu (s knírem) německý byznysmen a šéf Daimler AG Dieter Zetschke, napravo od sloupu Fin Jorma Ollila, šéf Royal Dutch Shell.

Prvnizpravy.cz. Za vším pak podle Solise stojí „lidé, kteří manipulují genetické organismy, píchají vakcíny, které obsahují těžké kovy, rtuť nebo toxické elementy, jako je hliník nebo karcinogenní látky, malým miminím“.

Podle sdružení NWO stojí na vrcholu konspirační pyramidy „několik psychopatických a všeho schopných jedinců... kteří mají v úmyslu zredukovat počet obyvatel naší jedinečné planety na minimum potřebných otroků“.

Pro čtenáře, kteří by snad ještě měli pochybnosti ohledně charakteru soupeřů v tomto souboji dobra a zla, upřesnil jejich podstatu hradní vicekancléř Petr Hájek. „Ony elity, lidé, kteří vytvářejí tyto plány, je nevytvářejí sami ze sebe. Myslím, že ten problém je transcendentní. Prostě a jednoduše – jsme konfrontováni se starou a stále se opakující variací souboje Tmy a Světla,“ řekl Hájek při debatním večeru Hovory na pravici v loňském roce.

Boj andělů a ďáblů

Podobné představy téměř průzračného zla jsou podle religionisty Zdeňka Vojtíška projevem hluboce zakořeněného náboženského myšlení. „Domnívám se, že naše uvažování je „prošpikováno“ různými náboženskými prvky, aniž bychom si to uvědomovali. Mezi nimi je podle mě zkušenosť velmi významné takzvané mileniální myšlení, tedy koncepty, které počítají s vytvořením pozemské ideální společnosti, a to buď po nějaké apokalypse, anebo naopak v důsledku stálého pokroku,“ vysvětluje Vojtíšek. „Podobně i konspirační teorie jsou určitým prvkem hluboce náboženského mileniálního myšlení. Předpokládají zápas mezi Dobrem a Zlem, přičemž Zlo se skrývá a musí být odhaleno.“

Nutno dodat, že toto transcendentní vnímání reality není nějakou „konspirační úchylkou“ a může se podobně projevat i mezi horlivými zastánci spojené Evropy. Dělení na dobro a zlo je součástí velké politiky i běž-

ného lidského uvažování. Osu zla nedávno rýsoval George W. Bush s poukazem na státy, které napomáhají terorismu, a o říši zla mluvil i jeho předchůdce v úřadu Ronald Reagan, když popisoval Sovětský svaz. Záleží vždy na tom, kam až je člověk v „demonizaci“ nepřítele ochoten zajít a jaké argumenty a prostředky přijme k jeho vymýcení.

Podobně vypjaté uvažování má jednu nespornou „výhodu“. Umožňuje lokalizovat a personalizovat Zlo, a mlčky tak předpokládá, že se s jeho odhalením a odstraněním vyřeší většina problémů, které se mu přisuzují. Uvažování, které za všemi událostmi vidí propojenou síť odkazující k jedinému zdroji Zla, pomáhá vysvětlit důvod válek, hladomorů, přírodních katastrof, chudoby, bezpráví, špatně fungující státní správy i vlastních neúspěchů. Vše má jasně identifikovatelnou příčinu: v centru „spiknutí“ jsou lidé s ďábel-skými vlastnostmi. Konspirační teoretici přitom samozřejmě vždy stojí na straně andělů světa.

Konspirace natvrdo

Na obhajobu konspiračních teoretiků je třeba říci, že mají k pochybnostem ohledně oficiálních výkladů událostí i čestnosti motivů lidí odpovědných za správu věcí veřejných naprosto legitimní důvody. „Když jsem sledoval, jak se rozjela válka v Iráku a předtím invaze do Afghánistánu, říkal jsem si, proč se dějí takové šílenosti, proč jsou neustále válečné konflikty,“ vysvětluje počátky svého zájmu o konspirační teorii Jan Korál. „Když potom zjistím, že se žádné zbraně hromadného ničení nenašly, když vidím, jak se vytvářela ta mediální konstrukce a propaganda a jsou za tím konkrétní lidé, členové vlády, médií, představitelé zbrojních, naftařských a bankovních korporací – tedy představitelé globálních elit, co je na tom za konspirační teorii?“ ptá se řečnický Korál.

Poezie

FRANTIŠEK HRUBÍN

Motýlí časy

Kde jste, vy motýlí hravé časy,
kde se mi zdálo, že křídla mám?
Dnes jiný člověk se ve mně hlásí,
jenž nechce létat jen sem a tam.

Motýli, hoňte se jako kdysi,
se mnou však nelze už počítat.
Bláhový, vzpomínku kdo dnes křísí,
ztracen, kdo zůstal jednou v ní stát.

Co za tu dobu je hrobů nových,
co za tu dobu je kolébek!
Bláhový, na křídlech běláskových
kdo chtěl by přeletět celý věk.

Bláhový člověk – což nemá moc
snít křídla obrovská, z jejichž blon
vichr a hvězdy se sypou v noci
na pouště, pralesy, oceán?

Bláhový člověk – což nemá vůli
svůj život rozkřídřit navždy tam,
kde sny mu budoucnost rozvinuly,
tam, kde už nebude sám?

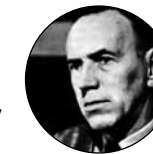
Bludné dítě

Bez zastavení a bez záměru
odplouvá mi život pod slovy
a náhodný vítr skutků věru
rozpačitě vzdouvá plachtoví.

Že básním, však nejráději přece
že se toulám, rodíčové mi,
jako břehy umíněné řece
odpustě mi ještě na zemi!

František Hrubín (1910–1971)

Zde publikované verše jsou dodatečným připomenutím, že před časem vyšly dva soubory z díla tohoto básníka, dramatika, prozaika, překladatele, také autora pohádek a říkadél pro děti. Svazek **František Hrubín – Básně** vydalo brněnské nakladatelství **Host** a obsahuje jedenáct sbírek, od prvotiny Zpíváno z dálky (1933) až po Lešanské jesličky (1970). Soubor Křídla lásek mých, který vydalo pražské nakladatelství Pulchra a z něhož jsme vybrali ukázkou, sice rovněž klade důraz na Hrubínovu „dospelou“ poezii, má však charakter koláže o umělcově tvorbě i životě s podrobným kalendářem a s množstvím ilustračního materiálu.

Co se nabízí ke čtení

vybírá
Josef Chuchma,
redaktor MF DNES

HISTORIE

OLEG V. CHLEVŇUK

Historie gulagu

Nyní vyšla česky tato kniha, ovšem s vročením 2008 – jde o nepříznavý dotisk. Text byl přeložen z rukopisu, neboť práce, v níž moskevský archivář (nar. 1959) podává věcný přehled stalinské hrůzovlády, tehdy v Rusku ještě nevyšla. A pokud nelze ruská Wikipedia, to tvrdí: Chlevňuk mezitím vydal dvě další publikace, ale „Istoria Gulaga ot kolektivizacii do „bolšogo terora““ mezi nimi není.

Přeložil Milan Dvořák. BB/art, Praha, 478 stran, cena 399 korun.

SOCIOLOGIE

RAYMOND BOUDON

Bída relativismu

Tahle studie asi nejvýznamnějšího žijícího francouzského sociologa (nar. 1934) vyšla jen anglicky (r. 2004). Zkoumá v ní, zjednodušeně řečeno, přitažlivost a zrádnost toho relativismu, který takzvaně dává všem za pravdu.

Předmluva Bryan S. Turner. Přeložil Ivo Možný. SLON, Praha 2011, 264 stran, cena 399 korun.

ČASOPIS

Art + antiques 03/2012

Dva velké rozhovory – s výtvarníkem Krištofem Kinterou a ředitelem brněnského Domu umění Rostislavem Koryčánkem – dominují první polovině čísla. V části druhé kromě recenzí najdeme třeba stať o rostoucí retrooblibě normalizačních židlí a křesel z Kovony Lysá nad Labem.

Vydává Ambit Media, šéfredaktor Jan Skřivánek, 80 stran, cena 95 korun.

„To je jejich spiknutí, organizovaný zločin. Oni si ho naplánovali. Když studujete objektivně jejich historii a způsoby, jak se dostali k moci a jak ji v současnosti uplatňují, tak je jasné, že chtějí vládu nad světem.“

Konspirace coby postup, jak uchopit moc, přitom samozřejmě existují a nejspíš větší na jich zůstává neodhalena. Ty prokázané, zásadní a dokonané jsou pak součástí povinné výuky dějepisu. „Už mezinárodní vojenský tribunál v Norimberku odsoudil nacistické válečné zločince mimo jiné za „spiknutí“ proti Výmarské republice a „uchvácení moci“,“ vysvětluje politolog Zdeněk Zbořil. „Také Lenin, když zakládá „stranu nového typu“, mluví o „dobytní politické moci“, a proto je tato strana organizována jako polovojenské (spiklenecké) sdružení s přímou odpovědností.“ předkládá Zbořil další konspirační příklad.

Radu odhalených spiknutí najdeme i v nedávné historii. „Watergate, aféra Írán-Contrás s financováním povstalců v Nikaragui, to byly skutečné tajné operace, které nebyly

je mohou také uzavírat do okruhu vzájemně se potvrzujících přátel,“ říká novinář a mediální expert Radko Kubičko.

Internet je přítom pro konspirační teoretiky skoro výhradním zdrojem informací. „Jediné jakž takž svobodné médium jsou Haló noviny, což se pozná na kvalitě informací, jinak je to globalisticko-korporátní propaganda. Dobré zkušenosti mám i s Russia Today,“ jmenuje jediné dva zdroje vyskytující se mimo internet Jan Korál. Jako nejdůležitější kritérium kvality média mu přitom slouží „pravda o 11. září“.

Většina internetových zdrojů přitom odkazuje na další servery konspiračních teoretiků, často amatérská a poloprofesionální videa, která si s ověřováním informací a dalšími novinářskými kritérii nelámu hlavu. Výsadní pozici mezi nimi zaujímají odkazy na hvězdy jako Alex Jones či Jesse Ventura, kteří v talk show a investigativních pořadech odhalují pravdu o Obamou připravovaných koncentračních táborech pro „obyčejné Američany“ a stovky a tisíce dalších velkých i malých spiknutí. Zároveň se konspirační teoretici, když se jim to hodí, nezděhají uvést zdroje z mainstreamových médií, která jinak pokládají za součást spiknutí.

A když si velká média, jako je americká stanice Fox News, zvou do pořadů konspirační teoretiky? „Nejlépe schované jsou věci tam, kde je všichni vidí,“ vysvětluje taktiku těchto médií Daniel Solis.

Konspirační koktejl

„Konspirační teorie je ze své podstaty nepotvrditelná a nevyvrátitelná, i kdyby proti určité teorii stálo množství logických a neofesitelných argumentů, její příznivci to nepřijmou jako důkaz její nepravdivosti. Naopak to pro ně bude potvrzení komplexnosti a sofistikovanosti daného spiknutí,“ píše v bakalářské práci s názvem Konspirační teorie v sociologické perspektivě Filip Krenar. Neexistence důkazu je důkaz.

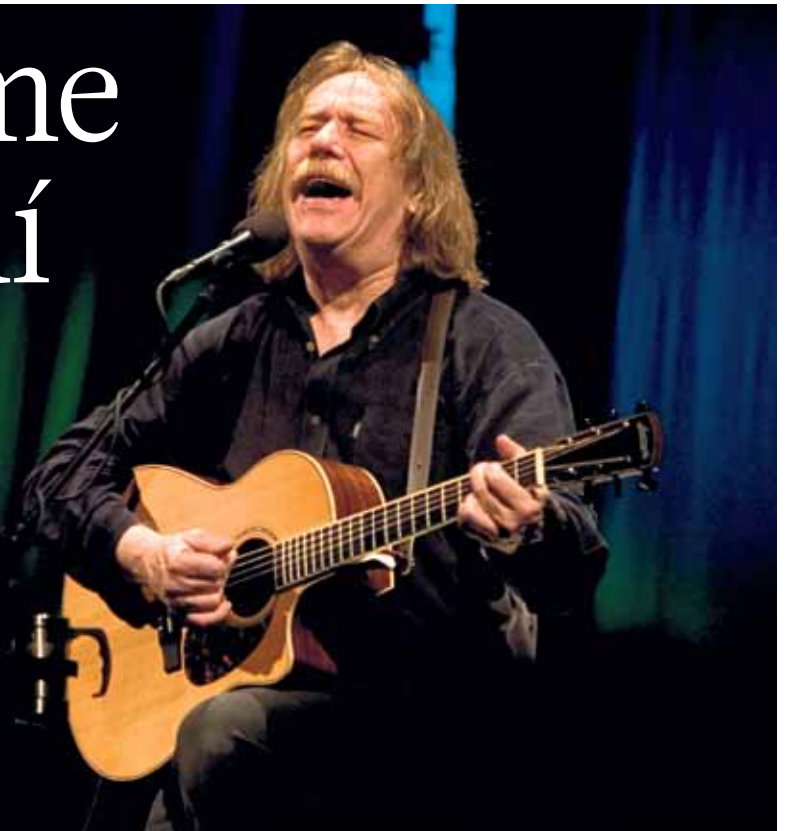
Svět konspiračních teoretiků představuje jakýsi odvrácený vesmír. Nikdo podle nich není tím, za koho se vydává, každý má nějaké postranní úmysly, lidskoprávní organizace jsou nástroje k nastolení totality, politici jenom loutky či agenti mocných elit a vlády plně vlastizrádci. Konspirační koktejl se dnes, stejně jako kdykoliv dříve, míchá hlavně z pomluv, chabé fantazie, zášti, nedůvěry ke společnosti a nekritického myšlení.

Díky internetu pak s tímto koktejlem není problém namíchat „pádné důkazy“ o konspiraci kohokoliv k čemukoli, třeba obyvatel Slovenska k ovládnutí České republiky. Slováci prominou, jde o příklad. Nepodíle se náhodou na předání moci v roce 1989 Slovák Marián Čalfa, aby si Slováci snadněji získali přístup do politiky? Proč řada z nich mluví česky natolik plyně, že na nich nepoznáte jejich původ, a proč jich tolik studuje na českých vysokých školách? Nechtějí si náhodou zajistit vlivové pozice? Proč v Česku začala fungovat odnož úspěšného slovenského webu Demagog.sk, který každý týden ověřuje výroky politiků z hlavních víkendových debat? Nejde náhodou o způsob, jak u nás zavést cenzuru? Opravdu si myslíte, že je tohle náhoda? Zkuste to vyvrátit.

Autor je publicista

Stejně budeme všichni chudí

Jan Keller, jeden z nejuspěšnějších autorů sociologické literatury u nás, patří do tradice **SOCIÁLNĚ ANGAŽOVANÝCH AUTORŮ**. Jeho psaní není žádná „nehodnotící věda“, nýbrž většinou jde o vyargumentovanou kritiku současné společnosti, především české. To se týká i publikace *Nová sociální rizika – a proč se jim nevyhneme*.

JAN JANDOUREK

N ejdřív několik slov k charakteristice Jana Kellera. K jeho zásluhám patří, že naučil akademickou mládež a mnoho dalších lidí číst sociologii. Je schopen argumentovat, jeho důrazný styl nenechá nikoho usnout, používá empirická data. V mnoha ohledech říká Pražanům, co v této zemi vždycky znamenala brněnská sociologie. A doloženými příklady z Ostravy připomíná, že svět je větší, než si myslí. Především je však Keller hlasem frustrované intelektuální levice. Té vrstvy lidí, která dohře ví, že žije v zemi, kde většina lidí má levicové sklony, a přitom musí paradoxně často přihlížet (jakž takž) pravicovému vládnutí.

Musíte se umět prodat

Kdybychom to měli říci jednou větou, Keller ve své poslední knize popisuje společnost nejistoty, která je dána tím, že odumírá klasický sociální stát. „Staré“ snahy vůbec nestačí na to, aby člověk mohl normálně žít. Dřív například platilo, že když se manžel, hlava rodiny, snažil, mohl z jednoho platu uživit rodinu. Manželka seděla doma a starala se o děti. Dnes žijeme v situaci, že člověku není nic platné ani to, že se snaží. Kdo chce pracovat, práci nenajde. Možná už nikdy. „Nové sociální riziko znamená, že domácnost se snadno ocitne na hranici chudoby i přes to, že zaměstnaní jsou oba manželé. Týká se to pochopitelně mnohem více rodin s dětmi než manželství bezdětných.“

Nadto řada žen chce mít děti i tehdy, když nemají životního partnera, což dokazuje existence neúplných rodin. Životní cyklus si

rovněž vynucuje zvýšenou péči o stárnoucí lidi, protože roste průměrná délka života. Mladí lidé se také učí věci, které nejsou momentálně využitelné na trhu práce. Proto může pracovní kvalifikace brzo zastarat. Kromě toho vysoké procento občanů prostě nemá peníze na to, aby se soukromě připojistili proti všem lidským nedostatkům. Dvě třetiny lidí v České republice totiž nemají žádné úspory, nebo mají jen úspory mizivé.

Kdo si může za svůj životní neúspěch? Mnoho lidí se „provinilo“ jen tím, že nebyli schopni sami sebe vycvičit k vyšší produktivitě a nedokážou se co nejlépe prodat. Státy i jedinci jsou podle Kellera nuceni fungovat jako firmy. Ve firmě není místo pro toho, kdo z nějakého důvodu nepracuje. Jenomže v případě jedince to znamená, že odpovědnost za sebe, jako firmu, musí převzít i jedinec, který nevlastní žádný kapitál. Je nucen konat volby, které si sám nevybral; ztrácí svobodu volby. Jeho svoboda je pouze iluzorní. Proti nim stojí ti, kteří obchodují s nejistotou a nemusí se nikterak obávat, že jim jejich byznys nebude nic vynášet.

Svoboda jako poznaná nutnost

Jan Keller pak rozebírá některé konkrétní příklady, kdy podle něj liberální model nefunguje. Analyzuje třeba otázku školného na vysokých školách. Říká, že neplatí ani jeden argument, který stoupenci školného uvádějí. Tvrdí, že školné sice není vysoké, ale zcela jistě bude časem zvyšováno. Vzdělání bude navíc v budoucnu podmínkou sice nutnou, ale nikoliv dostačující pro zajištění aspoň trochu slušné životní úrovně. Podle něj by stačilo vyšší zdanění platů nejuspěšnějších vysokoškoláků.

Podle Kellera liberálové operují s ideální

MLUVČÍ LIDI ZA ZENITEM

Tenhle o nich zpívá, tamten o nich píše studie. Sociolog Jan Keller a zpěvák Jarek Nohavica (na snímku) nemají k sobě daleko.

FOTO: JOSEF VOSTÁREK, MF DNES

figurou dospělého majetného muže, který se má sám o sebe postarat, přičemž se přehlíží, že ve společnosti jsou i jiní lidé. Například mladí, co JEŠTĚ nebyli v práci a nikdo je nechce zaměstnat, staří, které UŽ nechce nikdo zaměstnat, a matky samoživitelky. Postižení jsou i důchodci, kteří se mají stát rukojmími penzijních fondů, aniž za všechny ty změny dostanou významně vyšší částku peněz. Keller je stoupencem průběžného systému, do něhož je třeba nalít miliardy získané ze zvýšených daní z přidané hodnoty.

V čem je Kellera argumentační síla? V tom, že vychází ze zkušenosti obyčejných lidí. Sám za sebe bych řekl, že je to svět lidí z písní Jarka Nohavici. Občanů, kteří jsou za zenitem a teď už nemohou nic a čeká je jenom další placení, přičemž musí přihlížet tomu, jak si lidé „nahofe“ rozdávají „mimořádné odměny“ za „mimořádné výkony“. Jenže říkejte si to někomu, kdo celý život fáral do dolů a teď má zničené zdraví a dozví se, že nějaká ženština z Úřadu vlády dostane měsíční odměnu čtvrt milionu – za co? Za práci?

Jednou z hlavních point Kellera knihy je to, že ztráty se socializují a zisky privatizují. Stát se zbavuje svých funkcí a nahrabou si na tom soukromníci. Ekonomika dospěla do stadia mafianizace. Uměle se vyvolá strach z budoucnosti a pak se nabídne „ochrana“. V podstatě dopadneme všichni taktó: budeme kvůli svému strachu (opravenému) dlužit. Státu nebo bankám. Budeme mít svobodu dělat to, co nám nařídí druzí. Svoboda jako poznaná nutnost.

V podstatě je to asi tak, že pravicová mysl se této analýze vzpírá, protože není jasné, proč Keller tolik věří tomu, že stát to všechno zařídí lépe. Občanská mysl si řekne, že tohle všechno jsme už dávno tušili.

O knize

Jan Keller

Nová sociální rizika – a proč se jim nevyhneme.

SLON, Praha 2011, 199 stran, doporučená cena 220 korun.